

Ke spolupráci mě vyzval Václav Neumann

[Rozhovor s lékařem **ALOISEM HOŇKEM** o osudu, houslařství a filharmonicích, na jejichž koncerty prý chodíval odjakživa]

FOTO: KAREL ŠANDA

Existují lidé, kterým se daří vše, čeho se rozhodnou zmocnit. Patřil k nim i dlouholetý chirurg Nemocnice Na Františku **MUDr. ALOIS HOŇKA**, který se v 70. letech na několika zájezdech staral o orchestr ČF a který se ještě letos ve svých 91 letech věnoval na profesionální úrovni houslařství. Je nám upřímně líto, že se zveřejnění tohoto rozhovoru, který vznikl v jeho bytě v květnu t.r., už nedočkal. Zemřel 30. 6. 2002.

V medicíně následovali Aloise Hoňka oba synové, v houslařství jeden z nich spolu se dvěma vnuky. Sám violista postavil za život 72 nástrojů, v jeho dílně zůstalo nedokončené violoncello. Do konce života také pravidelně navštěvoval páteční koncerty ČF. Prý odjakživa! Dobu od počátku 30. let, kdy z rodného Děhylova přišel do Prahy studovat medicínu, lze takto skutečně označit. Zažil na koncertech Nedbala, Talicha, Kubelíka, Ančerla, Neumanna. A právě Václav Neumann ho vyzval ke spolupráci s ČF. Ovšem cesty osudu dr. Hoňka byly velmi klikaté...

Nejraději bych býval houslařem, jako můj otec, u kterého jsem se vyučil. Houslařská tradice u nás byla, i když od 17. století přerušovaná. Měli jsme doma spis s letopočtem 1268, do kterého postupně přepisovali další autoři: poslední, Mořic Honěk, roku 1603. Vše bylo latinsky, česky nadepsána druhá kapitola s názvem „Husle“ se stala základem naší houslařské práce. První nástroj jsem postavil v roce 1929, ještě před maturitou. Původně jsem se chtěl věnovat architektuře, ale nastoupil jsem na medicínu. Po studiu jsem byl povolán do tehdy nové Vojenské nemocnice. Ovšem po Mnichovu jsem se stal německým občanem: z našich českých obcí se staly Sudety. Ztratil jsem vlast a vyhodili mne z vojny. Naštěstí potřebovali lékaře na Bulovce. Odtud jsem byl v roce 1945 poslán

na tři měsíce do Karlových Varů – a zůstal tam sedm let, až mne s ještě asi sedmi lékaři zavřeli. Důvod jsme se nikdy nedověděli. Byl jsem dva roky ve vyšetřovací vazbě. Kdybych se byl přiznal, mohl jsem být dřív doma, kde na mne čekala manželka (výborná houslistka) a dva malí synové. Asi dva měsíce jsem byl bez zaměstnání. Začal jsem znovu dělat housle.

V Karlových Varech hráli na vaše nástroje i členové tamního orchestru, tam jste se také seznámil s Václavem Neumannem, který ve Varech tehdy působil...

Neumann byl pro mě vždycky osobnost. Vzhlížel jsem k němu nejen jako k umělci, ale také jako k člověku. Mám hrozně rád hudbu a v muzikantech a malířích vidím vůbec něco nadpřirozeného. Je v nich něco víc než

v „normálních“ lidech: talent, potřeba cvičení – my chirurgové musíme sice stále studovat, ale takový houslista, aby se udržel, musí mít pořád housle v ruce! Neumann pak v Praze kousek od nás bydlel a vždycky se ptal, jestli se s ČF nechce podívat do světa. Neustále jsem odmítal: byl jsem totiž přesvědčen, že by mi výjezd kvůli kriminálu zamítli. Až jsem to Neumannovi konečně přiznal a jemu se podařilo vše zařídít. První společná cesta byla roku 1970 do Japonska, které jsem pak s ČF navštívil ještě roku 1972 a v roce 1975 jsme byli v USA a pak v Německu.

Svůj první zájezd jsem bral jako lékař strašně vážně, všechny jsem podrobně vyšetřil a dvěma hráčům jsem výjezd odmítl. Po návratu na židli jednoho z nich ležela jenom moje viola, na kterou hrával. Na mnou opravený starý filharmonický kontrabas, u kterého jsem předělal horní desku, hrával až do smrti i Zdeněk Benda a v Japonsku si jednou koncertní mistr Novosad pro rozsáhlé sólo v Dvořákově *Karnevalu* ode mne vyžádal moje housle.

Bývali filharmonikové na zájezdech hodně nemocní?

Za celou dobu vlastně nikdo nestonal; říkali, že si to nemohou dovolit – i když výkony, které podávají, nemůže nikdo zaplatit. Vyšetřoval jsem krevní tlak Neumannovi – po koncertě mu vždy stoupl o 40! Hned na prvním zájezdu by byl ovšem jeden hráč beze mne zemřel: omylem vzal silnou dávku léků na ředění krve a došlo u něho k funkční zástavě střev. V nemocnici ho chtěli operovat, ale protože by byl vykrvácel, podepsal jsem třesoucí se rukou „neoperovat“. Celou noc jsem u něho seděl, ráno se jako zázrakem vše uvolnilo a chlap byl zdravý od té doby jako ryba!

Kdybyste byl mladší a obrátili se na vás, abyste s nimi zase někam jel – jel byste? S nimi vždycky!

připravila Jana Vašatová

Václav Neumann invited me to work with him

An interview with Doctor ALOIS HONĚK on destiny, violin-making and the Philharmonic, whose concerts he attended for as long as he could remember

There are people who succeed in everything they decide to undertake. Dr ALOIS HONĚK is one of them, a surgeon for many years at Na Františku hospital who, during the 1970s, was on hand to look after the CPO on several of their tours and who this year, even at the age of 91, was still devoting his time to professional violin-making. We deeply regret that he did not live to see the publication of this interview, conducted in his home in May of this year. He died on June 30, 2002.

Both his sons have followed him in his medical pursuits, and one of them, together with two grandsons, are also involved in violin-making. Himself a viola-player, Dr Honěk made seventy-two instruments during his lifetime

and a cello lies unfinished in his workshop. He also regularly attended Friday concerts given by the CPO throughout his life. Apparently for as long as he could remember! And this might indeed describe the period beginning with the early 1930s, when he left his native town of Děhylov to come to Prague to study medicine. He was present at concerts conducted by Nedbal, Talich, Kubelík, Ančerl and Neumann. It was Václav Neumann, in fact, who approached him to work with the CPO. However, Dr Honěk's life took various extremely circuitous routes...

I would most like to have been a violin-maker, like my father who taught me the trade. We have always had a violin-making tradition here, if intermittent from the 17th century onwards. We had some family documents at home

Alois Honěk (druhý zprava) se členy Dvořákova kvarteta • Alois Honěk (second from the right) with members of the Dvořák Quartet

dated 1268 to which other names were gradually added; the last was Mofic Honěk, 1603. Everything was in Latin, the second chapter with its heading in Czech, "Husle" [violin], became the basis for our violin-making trade. I made my first instrument in 1929, before I finished school. Originally, I wanted to study architecture, but I signed up for medicine. After graduating I was appointed to the newly established Military Hospital. After the Munich Agreement, of course, I became a German citizen: our Czech villages became part of Sudetenland. I lost my country and then they threw me out of the army. Fortunately, they needed a doctor at Bulovka hospital. After that, in 1945, I was sent to Karlovy Vary for three months – but I stayed for seven years until I was sent to prison with another seven or so doctors. We never found out the reason. I spent two years on remand. If I'd "owned up", I might have been home sooner, where my wife (an excellent violinist) was waiting with our two small sons. I was unemployed for about two months. So I started making violins again.

In Karlovy Vary, members of the orchestra played on your instruments and that's where you also met Václav Neumann who was working there at the time...

Neumann was always a great musician. I looked up to him not only as an artist but also as

a person. I love music; there's something truly supernatural about musicians and painters. They've got something more than "normal" people: talent, the need to practise – we surgeons may have to keep on studying the latest medical reports, but a violinist, to maintain what he has achieved, has to have that violin in his hands all the time! Neumann later lived in Prague, only a short distance from us and he would always ask if I wanted to travel round the world with the CPO. I would always refuse: I was convinced that they'd stop me from leaving the country after my spell in prison. Finally I told Neumann this and he was able to sort it all out. Our first trip was in 1970, to Japan, where I later returned with the CPO in 1972; we travelled to the USA in 1975 and then to Germany. I took my first trip as orchestral doctor very seriously. I examined them all carefully and told

two of them they couldn't travel. After we got back, the chair of one of them was empty except for the viola of mine which he used to play. All his life Zdeněk Benda also played on the philharmonic double bass whose upper sound board I'd redone, and in Japan, CPO leader Novosad once requested my violin for his lengthy solo in Dvořák's *Carnival*.

Were CPO members ever seriously ill on tour?

No-one was really ill the whole time I was with them; they said they couldn't afford to be – although the truth was that no-one could afford the kind of performances they give. I had to take Neumann's blood pressure – after a concert it always rose by 40! But there was this time when, during the very first trip, one of the players fell ill and would have died without my intervention: he had accidentally taken a strong dose of something to dilute his blood, and his intestines stopped functioning. They wanted to operate on him in the hospital but, because he would have bled to death, I wrote on his report, with a trembling hand, "do not operate". I sat with him all night, and in the morning, like a miracle, everything eased up and the man's been as fit as a fiddle ever since!

If you were younger and they asked you to go off on tour with them again – would you go? With them? Absolutely!

interviewed by Jana Vašatová